

การศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร
ที่ได้รับรางวัลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
A STUDY OF THE INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESSES IN SCHOOLS UNDER THE
SAINT PAUL CHARTRES AND THAT HAVE BEEN SELECTED FOR
THE O-NET CERTIFICATION BY OPEC

นางสาวศิริรัตน์ ตันรัตน์ *

Sirat Thunrattana

ผศ.ดร.ผัสสพรรณ ธนอมพงษ์ชาติ **

Asst. Prof. Phasphan Thanompongchart, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรที่ได้รับรางวัลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้ให้ข้อมูลคือ หัวหน้างานนิเทศการสอน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ครูผู้นิเทศ จำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) การประชุมเพื่อวางแผน ผู้นิเทศมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายรายละเอียดที่ชัดเจนของพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาหรือที่ต้องการพัฒนา และใช้เกณฑ์พื้นฐานของพฤติกรรมโดยพิจารณาจากเนื้อหาวิธีการสอนและพฤติกรรมการเรียนการสอน มีการบอกให้ครูผู้สอนทราบล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน และมีการสังเกตการสอน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เครื่องมือสังเกตการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ลักษณะของเครื่องมือสังเกตการสอนมีความเที่ยงตรงสามารถสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูได้ครบตามจุดมุ่งหมาย 2) การสังเกตการสอน มีการนัดหมายล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน และจุดมุ่งหมายคือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูให้ครบตามเวลาของคาบเรียน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำเสนอข้อมูลให้ครูผู้สอนทราบอย่างชัดเจน 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ มีการแจ้งให้ครูผู้สอนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยชื่นชมพฤติกรรมการสอนที่ดี ใช้การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน คำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน สิ่งที่ทำให้ทราบว่า การสังเกตการสอนบรรลุวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จคือสังเกตจากพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

* นิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: cherrysirat29@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: phasphan@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the instructional supervision processes in schools under The Saint Paul Chartres that have been selected for O-Net Certification by OPEC. The population consisted of heads of the instructional supervision, heads of a subject area and supervising teachers. The research instruments included a checklist and conducted data analysis through frequency distribution and percentage computation.

The research found the following processes: 1) Set up a conference for planning; encourage the supervising teachers to identify the details of the real problems from teaching behavior and what should be solved. The basics of behavior criteria were determined based on content, teaching methods and teaching behaviors. Observation needed to be done once a semester and the teacher should be informed in advance. Measurement scale was applied to accurately identify teaching behavior and hence answer all objectives. 2) Conducting in-class observation by informing the supervision in advance. 3) Analysing the result and present the feedback back to the supervising teacher. As a result, all parties should discuss and come up with the plan to develop teaching strategy by taking the teacher's ability and experience into account, as well as motivate and support the teachers. The key success indicator of this program comes from student learning behavior.

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศการสอน / โรงเรียนในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESSES / SCHOOLS UNDER THE SAINT PAUL CHARTRES

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาชาติให้ก้าวไป ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือ เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง และบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษานั้นมีหลากหลายส่วน แต่หนึ่งในส่วนที่สำคัญที่สุดคือ ครู เพราะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็ก ทั้งในด้านความรู้ และในด้านคุณธรรม ครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กที่สุด หากครูบกพร่องในหน้าที่ของตน ผลกระทบจะไม่ได้ตกอยู่ที่ครูเท่านั้น แต่จะกระทบไปถึงตัวเด็ก รวมถึงสังคมและประเทศชาติ ครูจึงเป็นบุคลากรที่ต้องมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งความรู้ความสามารถและจริยธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552 – 2561) ซึ่งมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และครูเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพของครูให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ มีศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาครูนั้นมีหลากหลายกระบวนการ หนึ่งในกระบวนการที่สำคัญที่จะพัฒนาวิชาชีพของครูได้คือ การนิเทศการสอน ดังที่ วัชรฯ เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน และส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนต้องอาศัยวิธีการหลากหลายวิธี และวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเอง พัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน คือ การนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ Glickman ,Gordon, and Ross-Gordon (2010) กล่าวว่า

การนิเทศการสอนเป็นงานที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาครูให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการศึกษาให้มีคุณภาพดี เป็นงานที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับครูโดยตรง

Adams and Dickey (1986) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ ดังนี้ (1) เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีทำงานด้วยตนเอง (2) เพื่อช่วยให้ครูจำแนกและวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง (3) เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงและมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน (4) เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ (5) เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา (6) เพื่อช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียนนั้น

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทำให้เห็นได้ชัดว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอน โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการสอน การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยฤทธิ์ ต้น (2556) พบว่า การดำเนินการนิเทศการสอน ประกอบด้วย การเตรียมการนิเทศสอนก่อนการสังเกตการสอน โรงเรียนแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้สังเกตการสอนซึ่งมีการสังเกตการสอนอย่างน้อยเดือนละครั้ง การดำเนินการหลังการนิเทศการสอน มีการวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน การให้ครูมีส่วนร่วมและให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำวิธีการควบคุมชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนด้วยตนเองและมีการติดตามการพัฒนาการเรียนการสอนของครูว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในครั้งต่อไป

คณะกรรมการนิเทศการสอนแห่งประเทศไทยมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 22 แห่ง โรงเรียนที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาคณะกรรมการนิเทศการสอนแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนของครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งพบว่าโรงเรียนในเครือข่ายที่ได้รับรางวัลเกียรติบัตรผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการจัดระบบการนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพดีเยี่ยมส่งผลให้ได้รับรางวัลเกียรติบัตรเหรียญทอง และเกียรติบัตรเหรียญเงิน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2559 เป็นเวลา 2 ปีการศึกษาติดต่อกัน มีจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ และ โรงเรียนเซนต์คาทาลีนคอนเวนต์ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2559,2561))

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์และโรงเรียนเซนต์คาทาลีนคอนเวนต์ นักเรียนมีผลการทดสอบสูงและได้รับรางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เกิดจากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการจัดการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่องทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพซึ่งสะท้อนผ่านผลการทดสอบของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในเครือของคณะกรรมการนิเทศการสอนแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ ในเครือของคณะกรรมการนิเทศการสอนแห่งประเทศไทย และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตที่ได้รับรางวัลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ และโรงเรียนเซนต์คาทาลีนคอนเวนต์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ หัวหน้างานนิเทศการสอน จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 40 คนและครูผู้นิเทศจำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 85 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนของโรงเรียนในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตที่ได้รับรางวัลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ของ Acheson and Gall (1997) เนื่องจากโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตมีกระบวนการนิเทศสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.การจัดประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference)
- 2.การสังเกตการสอน (Observation)
- 3.การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามกระบวนการนิเทศการสอน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่2 กระบวนการนิเทศการสอนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการสอน เครื่องมือแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นรายการ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มี 3 ขั้นตอน คือ การประชุมเพื่อวางแผน จำนวน 7 ข้อ การสังเกตการสอน จำนวน 5 ข้อ การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ จำนวน 6 ข้อ
2. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ
3. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และพัฒนาลักษณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ และโรงเรียนเซนต์คาทาลีนคอนเวนต์เพื่อขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถามงานวิจัย

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 85 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาร้อยละนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 - 40 ปี มีตำแหน่งที่เกี่ยวกับการนิเทศเป็นกรรมการนิเทศการสอนและเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี และมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนโดยสนทนากับเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการสอน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอน ประกอบด้วยการประชุมเพื่อวางแผน การสังเกตการสอน และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

1. การประชุมเพื่อวางแผน

การกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน ผู้นิเทศมีการดำเนินการในการกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน โดย ส่วนใหญ่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายรายละเอียดที่ชัดเจนของพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาหรือพฤติกรรมการสอนที่ต้องการพัฒนา การกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน ส่วนใหญ่ ใช้เกณฑ์พื้นฐานของพฤติกรรมโดยพิจารณาจากเนื้อหา วิธีการสอนและพฤติกรรมนักเรียนการสอน การกำหนดเวลาสำหรับการสังเกตการสอน ส่วนใหญ่ผู้นิเทศบอกให้ครูผู้สอนทราบล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน และมีการสังเกตการสอน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง หลักการในการกำหนดเครื่องมือสังเกตการสอน ส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประเภทของเครื่องมือสังเกตการสอนที่ใช้ คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่าและลักษณะของเครื่องมือสังเกตการสอนที่เลือกหรือสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงมีสามารถสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูได้ครบตามจุดมุ่งหมาย

2. การสังเกตการสอน

การดำเนินการก่อนการสังเกตการสอนส่วนใหญ่ผู้นิเทศมีการนัดหมายล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอน คือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น เรื่องที่สังเกตการสอน ส่วนใหญ่สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู การปฏิบัติตนขณะสังเกตการสอน ส่วนใหญ่สังเกตการสอนให้ครบตามเวลาของคาบเรียน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนส่วนใหญ่นำเสนอข้อมูลให้ครูผู้สอนให้ทราบอย่างชัดเจน

3. การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนแก่ครูผู้สอน ส่วนใหญ่แจ้งให้ครูผู้สอนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร การปฏิบัติตนขณะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอน ส่วนใหญ่ชื่นชมพฤติกรรมการสอนที่ดี ประโยชน์จากการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกับครูผู้สอน ส่วนใหญ่คือการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน หลักการในการพิจารณาตัดสินใจเลือกวิธีการในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนใหญ่คำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน

การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน และสิ่งที่ทำให้ทราบว่า การสังเกตการสอนบรรลุวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ ส่วนใหญ่สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในเครือข่ายของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตที่ได้รับรางวัลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การประชุมเพื่อวางแผน

การกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ การดำเนินการในการกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอนของโรงเรียนในเครือข่ายของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตที่ได้รับรางวัลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จากคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้นิเทศมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายรายละเอียดที่ชัดเจนของพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาหรือพฤติกรรมการสอนที่ต้องการพัฒนา ผู้วิจัยเห็นว่า การส่งเสริมและกระตุ้นนี้ทำให้ครูผู้สอนได้พัฒนาหรือแก้ปัญหาในประเด็นที่เกิดจากความ ต้องการทำให้ผู้นิเทศสามารถใช้ข้อมูลจากความต้องการของครูผู้สอนในการวางแผนการนิเทศการสอนเพื่อให้ตรงตามความต้องการซึ่งสอดคล้องที่ Franseth (1961) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการสอนไว้ว่า การนิเทศจะส่งผลสูงสุดต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ก็ต่อเมื่อในการนิเทศนั้นให้ความสำคัญกับวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนโดยผ่านการพิจารณาตกลงร่วมกันของครูและผู้นิเทศ ครูจะให้ความสำคัญต่อการนิเทศการสอนก็ต่อเมื่อการนิเทศเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลกับครูโดยตรง ดังนั้นครูจะต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้นิเทศ ช่วยเหลือในเรื่องใด เพื่อตอบสนองความต้องการของตน

การกำหนดเวลาสำหรับการสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจ คือ ผู้นิเทศบอกให้ครูผู้สอนทราบล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดวันและเวลาที่จะสังเกตการสอนที่

เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญต่อทัศนคติและความรู้สึกของครู การกำหนดเวลาในการสังเกตการสอนต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้นิเทศและครู นอกจากนี้ครูควรได้มีโอกาสที่จะตัดสินใจร่วมกับผู้นิเทศในการเลือกเวลาและบทเรียนที่จะสังเกตการสอน เพราะบทเรียนที่จะมีการสังเกตการสอนควรเป็นบทเรียนที่ครูมีปัญหาหรือต้องการพัฒนาเพื่อให้ผู้นิเทศร่วมกันหาวิธีการในการแก้ปัญหาดังกล่าวโรงเรียนมีการจัดการสังเกตการสอนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งมีการสังเกตการสอนเป็นประจำและต่อเนื่องทุกภาคเรียนจึงทำให้การจัดการเรียน การเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพและครูได้พัฒนาตนเองสม่ำเสมอส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามลำดับ สอดคล้องกับ Acheson and Gall (1997) กล่าวว่า สิ่งสำคัญอันดับแรกในการวางแผนการสังเกตการสอนคือ การจัดเวลาที่เหมาะสมสำหรับผู้นิเทศและครู

การกำหนดเครื่องมือสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้นิเทศมีหลักการในการ กำหนดเครื่องมือสังเกตการสอนโดยต้องเป็นเครื่องมือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และลักษณะ ของเครื่องมือสังเกตการสอนที่เลือกหรือสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงสามารถสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูได้ ครบตามจุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับ Acheson and Gall (1997) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอน นั้นมีเกณฑ์การออกแบบการใช้งานที่สำคัญคือ มีความน่าเชื่อถือได้ มีความแม่นยำละเอียดถี่ถ้วน มีความ เที่ยงตรง คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นสามารถสังเกตสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอน ประเมินสมรรถภาพการ สอนได้ครบตามจุดมุ่งหมาย มีความเป็นปรนัย และใช้บันทึกได้สะดวก

2. การสังเกตการสอน

การสังเกตพฤติกรรมการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ การดำเนินการก่อนการสังเกต การสอนของผู้นิเทศมีการนัดหมายล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน ซึ่งทำให้ครูได้เตรียมพร้อมและได้รับการ สังเกตการสอนตรงกับบทเรียนหรือตรงกับเวลาที่ทั้งครูและผู้นิเทศได้ตกลงร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ ฉนวนจิตร (2554) กล่าวว่า ขั้นตอนการสังเกตการสอนอย่างเป็นทางการ ต้องคำนึงถึงการตั้งจุดมุ่งหมาย การ สังเกตจะง่ายต่อการวิเคราะห์ การกำหนดเวลา เพื่อช่วยให้ครูมีความพร้อม และมีโอกาสเตรียมตัวเพื่อให้การ สอนดำเนินไปด้วยดี ควรกำหนดเวลาในการสังเกตการสอนล่วงหน้าประมาณ 1-2 วัน จะช่วยครูมากกว่าการ บอกล่วงหน้านานเกินไป ซึ่งจะทำให้ครูผู้รับการนิเทศเป็นกังวลและเกิดความเครียด การบันทึกพฤติกรรม การสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้นิเทศมีการกำหนดให้ สังเกตการสอนให้ครบตามเวลาของคาบ เรียน คือ ครึ่งละ 50 นาที ซึ่งการสังเกตการสอนที่ครบเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป จะทำให้ผู้สังเกตการสอนสามารถบันทึกพฤติกรรมการสอนได้ครบสมบูรณ์และให้คำแนะนำต่อ ครูผู้สอนได้ สอดคล้องกับ อารมณ ฉนวนจิตร (2554) กล่าวว่า หลักการในการสังเกตการสอนคือ ผู้นิเทศควร จะอยู่สังเกตการสอนทั้งวัน (หรือเต็มคาบ) เพื่อจะได้สังเกตการกระทำของครูและนักเรียนในระหว่างมีการเรียน การสอน และจดบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียนเพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน ผู้นิเทศจะนำเสนอข้อมูลให้ครูผู้สอนให้ทราบอย่าง ชัดเจน เพื่อให้ครูได้รับทราบผลของการสังเกตการสอนตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งการแปลผลข้อมูลจาก การสังเกตการสอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะครูจะได้ใช้ผลของการสังเกตการสอนในการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป สอดคล้องกับ วัชรภา เลาเรียนดี (2556) กล่าวว่า ข้อมูลจากการสังเกตการสอนควร จะนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สร้างการสนทนากันในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนระหว่างผู้นิเทศกับครู ข้อมูลจากการสังเกตการสอนและบันทึกแบบพรรณนาความตามที่เป็นจริงในชั้นเรียนช่วยสร้างเสริมการ สนทนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนต่อไปได้ รวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่ถ้า นำเสนอข้อมูลที่มีการแปลความหรือตีความหมายแล้ว อาจจะทำให้สร้างความรู้สึกที่ต่อต้าน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการ

นิเทศหรือการร่วมพัฒนาวิชาชีพต่อไป ผู้นิเทศจึงไม่ควรตีความหมายข้อมูลที่ได้จากการสังเกตให้ครูได้ทราบหรือรับรู้ เพราะการตีความหมายข้อมูลควรมาจากครูและผู้นิเทศร่วมกันจะให้ผลดีมากกว่า

3. การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนแก่ครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้นิเทศใช้วิธีการแจ้งให้ครูผู้สอนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร สะท้อนถึงความตั้งใจเพราะการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและพูดคุยเป็นการส่วนตัวจะช่วยให้ผู้นิเทศและครูได้ร่วมพูดคุยถึงประเด็นที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าการพูดในที่ประชุมซึ่งอาจทำให้ครูผู้สอนอายหรือไม่ชอบ เกิดทัศนคติเชิงลบต่อการนิเทศการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับได้ไม่ครบถ้วน การปฏิบัติตนของผู้นิเทศขณะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอนคือชื่นชมพฤติกรรม การสอนที่ดี การชื่นชมในพฤติกรรมที่ดีของครูเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้ครูและกระตุ้นให้ครูพัฒนาในจุดที่ควรแก้ไขให้ดีขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณมาศ พรหมพิลา (2553) ว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศการสอน คือ การสร้างแรงจูงใจ โดยใช้หลักการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศ ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีการยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจอยู่เสมอ

หลักการในการพิจารณาตัดสินใจเลือกวิธีการในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้นิเทศจะคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน ซึ่งการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอนเป็นการเสริมสร้างกำลังใจและทำให้ครูมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Skinner (1974) กล่าวว่า เราสามารถควบคุมพฤติกรรมของคนได้โดยวิธีการให้รางวัลหรือวิธีการเสริมแรง การเสริมแรงบวกเป็นตัวจูงใจที่ใช้ได้ผลที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้นิเทศและครูร่วมกันกำหนดพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมและครูผู้สอนปฏิบัติได้
2. ในการสังเกตการสอนผู้นิเทศควรแนะนำครูเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อก่อนการสังเกตการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนของโรงเรียนที่อยู่ในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรที่มีคะแนนผลทดสอบระดับชาติ (O-NET) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- พรรณมาศ พรหมพิลา. (2553). ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนในโรงเรียน สังกัด
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (วิทยานิพนธ์ดุขภูบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2559). ประกาศรายชื่อโรงเรียนเอกชนที่
มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ประจำปีการศึกษา 2558.
ม.ป.ป.
- สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2561). ประกาศรายชื่อโรงเรียนเอกชนที่
มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)ตามเกณฑ์ที่กำหนด ประจำปีการศึกษา 2559. ม.ป.ป.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์ สู่การ
ปฏิบัติ. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรการและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ฤทธิ ตัน. (2556). การศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนและการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัด กำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อารมณ ฉนวนจิตร. (2554). การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาษาอังกฤษ

- Acheson, K. A, & Gall, M. D. (1997). *Techniques in the Clinical Supervision of
Teachers Preservice and Inservice Applications* (4th ed.). New York: Longman.
- Adams, H.P. & Dickey. F.G. (1986). *Basic principles of Supervision*. New York: American
Book.
- Franseth, J. (1961). *Supervision as leadership*. New York: Row Petterson.
- Glickman, C. D. (2010). *Supervision and Instructional leadership: A developmental
approach* (8th ed.). Bacon: Allyn and Bacon.
- Skinner, B. F. (1974). *About Behaviorism*. New York: Vintage.